

กฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณ

เนื่องจากรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภคเป็นกิจการของรัฐบาล ดังนั้นในการจัดทำและการควบคุมงบประมาณ จึงต้องเป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายคือพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ และพระราชบัญญัติก่อตั้งรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภคแต่ละกิจการ รวมทั้งคำสั่งและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณของรัฐวิสาหกิจเหล่านี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้จ่ายเงินของรัฐวิสาหกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีความรับผิดชอบรวมทั้งเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดด้วย

ในบทนี้ จึงจะกล่าวถึงพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๓) ซึ่งได้กำหนดเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมอำนาจและหน้าที่ของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ตลอดจนวิธีการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐวิสาหกิจให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติงบประมาณที่ได้รับอนุมัติไว้ด้วย

ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณที่สำคัญอีกอันหนึ่งก็คือ ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณของรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ เพราะงบประมาณเป็นงบที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ จำนวนเงินที่ใช้จ่ายในงบลงทุนมักจะใช้เงินเป็นจำนวนมาก รัฐจึงได้ออกระเบียบควบคุมการจัดทำงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้การลงทุนของรัฐวิสาหกิจได้ผลสัมตามความมุ่งหมาย

นอกจากนี้ในการจัดทำงบประมาณของรัฐวิสาหกิจ ยังต้องให้เป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติก่อตั้งรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง ทั้งนี้ เพราะรัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภคทั้ง ๔ แห่งนี้ต่างก็ก่อตั้งขึ้นมาโดยพระราชบัญญัติ ซึ่งจะมีข้อกำหนดในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำและการควบคุมงบประมาณด้วย ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงพระราชบัญญัติก่อตั้งรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง เฉพาะข้อกำหนดที่มีความเกี่ยวข้องของการจัดทำและการควบคุมค่าใช้จ่ายให้เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ

๑. พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้กำหนดเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในการจัดทำและควบคุมงบประมาณดังนี้

การจัดทำ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มอบอำนาจหน้าที่ให้ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เป็นผู้มียอำนาจหน้าที่จัดทำงบประมาณ ปฏิบัติการอย่างอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณจะกำหนดเวลาเรียกว่า "ปฏิทินงบประมาณ" ให้รัฐวิสาหกิจปฏิบัติการต่าง ๆ ในการจัดทำงบประมาณ โดยเริ่มตั้งแต่การให้รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เสนอประมาณการรายรับและรายจ่ายเพื่อกำหนดวงเงินงบประมาณของปีงบประมาณถัดไปซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยรัฐวิสาหกิจในการจัดทำรายละเอียดของงบประมาณ

การเสนอประมาณการรายรับและรายจ่ายเพื่อกำหนดวงเงินนั้น ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณมีอำนาจในการกำหนดแบบฟอร์มและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเสนอขอกำหนดวงเงินของรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้เพื่อให้รัฐวิสาหกิจกรอรายการตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณต้องการ เพื่อประกอบการพิจารณา

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณได้รับประมาณการรายรับและรายจ่ายตามรัฐวิสาหกิจเสนอมาตามแบบฟอร์มที่กำหนดแล้ว ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณมีหน้าที่วิเคราะห์ประมาณการรายรับและรายจ่ายสำหรับปีงบประมาณถัดไป และเป็นผู้กำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง ตามความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยพิจารณาแนวโน้มของรายรับและรายจ่ายในปีงบประมาณปัจจุบันและปีถัดไปจากนั้นก็เสนอวงเงินพร้อมด้วยรายละเอียดการจำแนกประมาณการรายรับและรายจ่ายเพื่อพิจารณากำหนดวงเงินต่อคณะรัฐมนตรี และเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว ก็จะแจ้งกำหนดวงเงินให้รัฐวิสาหกิจทราบ เพื่อจัดทำรายละเอียดต่อไป

ในการพิจารณากำหนดวงเงินนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณมีอำนาจเรียกให้รัฐวิสาหกิจ เสนอขอเท็จจริงตามสมควรได้

สำหรับรัฐวิสาหกิจเอง ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้รัฐวิสาหกิจยื่นงบประมาณประจำปีภายในเวลาและหลักเกณฑ์ที่ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณกำหนด ซึ่งถ้ารัฐวิสาหกิจใดไม่ยื่นภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณอาจพิจารณาตั้งงบประมาณตามที่เห็นสมควรได้

การควบคุมค่าใช้จ่ายให้เป็นไปตามงบประมาณ เมื่อได้จัดทำประมาณการรายได้และรายจ่ายเป็นพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีแล้ว ก็จะต้องมีการควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานและโครงการ พระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดว่า

๑. รายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับรัฐวิสาหกิจใดตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จะขอโอนหรือนำไปใช้สำหรับรัฐวิสาหกิจอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะได้อตราเป็นพระราชบัญญัติ นอกจากนี้ รายจ่ายที่กำหนดไว้ในรายการใดจะโอนหรือนำไปใช้ในรายการอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ แต่ในกรณีที่มีการโอนรายการมีผลทำให้เพิ่มรายจ่ายประเภทงานหรือโครงการใหม่จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

๒. ในการจ่ายเงินหรือกอหน้ผูกพัน รัฐวิสาหกิจจะทำได้เฉพาะที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติเพิ่มเติม โดยต้องได้รับอนุมัติเงินประจำงวดก่อน เว้นแต่กรณีจำเป็นและเร่งด่วนจะจ่ายเงินหรือกอหน้ผูกพันก่อนได้รับอนุมัติเงินประจำงวดหรือกอหน้ผูกพันเกินกว่าหรือนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้โดยมติของคณะรัฐมนตรี

๓. ในการเบิกจ่ายเงินจากคลังตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้กระทำได้แต่เฉพาะในปีงบประมาณเท่านั้น เว้นแต่

๑. เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปี หรือ
๒. เป็นงบประมาณรายจ่ายที่ได้กอหน้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณหรือได้รับอนุมัติให้เบิกเหลื่อมปี และได้มีการกัเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง ซึ่งการขยายเวลาการขอเบิกเงินจากคลังในกรณีนี้จะขยายต่อไปได้ไม่

เกินหกเดือนปฏิทินของปีงบประมาณถัดไป นอกจากว่ามีความจำเป็นขอเบิกเงินภายหลังเวลาดังกล่าว ก็จะต้องทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง เป็นกรณีไป

๔. ในกรณีที่เป็นการเบิกเงินตามงบประมาณรายจ่ายข้ามปี ทำได้ภายในเวลาที่กำหนดไว้ เว้นแต่เป็นงบประมาณรายจ่ายข้ามปีที่ได้ออกหนังสือผูกพันไว้ก่อนสิ้นกำหนดเวลา และได้มีการกันเงินไว้ตามระเบียบหรือข้อบังคับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง ก็ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน ๓ เดือนปฏิทิน

๕. สำหรับการควบคุมงบประมาณนั้น เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพื่อการควบคุมนั้นจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้:-

๑. จัดให้มีประมวลบัญชีการเงินแผ่นดิน

๒. กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๓. จัดให้มีการตรวจเอกสารขอเบิกเงิน การจ่ายเงินและการก่องหนผูกพัน ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับกำรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง

๔. กำหนดและควบคุมระบบบัญชี แบบรายงาน เอกสารการรับ-จ่ายเงิน และหนี้

๖. นอกจากนี้งบประมาณยังถูกควบคุมโดยสำนักงานงบประมาณ ซึ่งมีอำนาจดังนี้

๑. วิเคราะห์การจ่ายเงินของรัฐวิสาหกิจ

๒. กำหนดเพิ่มหรือลดเงินประจำงวดตามความจำเป็นของการปฏิบัติงาน และตามกำลังเงินแผ่นดิน

๓. กำหนดระยะเวลาของเงินประจำงวด

๔. เรียกให้รัฐวิสาหกิจเสนอข้อเท็จจริงตามความเห็นสมควร และมีอำนาจที่จะเข้าตรวจสอบสรรพสมุดบัญชี เอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ ของรัฐวิสาหกิจ

๕. กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ให้ใช้งบประมาณ

รายจ่ายประจำปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้วไปล่วงหน้าก่อน เมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ออกใช้ไม่ทัน

๖. อนุญาตให้ออกรายจ่ายที่กำหนดไว้ในรายการใด สำหรับรัฐวิสาหกิจ

(รายละเอียดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณคู่ได้ในภาคผนวก ก.๖)

๒. ระเบียบว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ตามที่เรารู้ได้ทราบแล้วว่า งบประมาณรายจ่ายของรัฐวิสาหกิจแบ่งเป็นงบทำการและงบลงทุน และโดยที่งบลงทุนเป็นงบที่ใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากซึ่งเราจะเห็นได้จากการที่ระเบียบว่าด้วยงบลงทุนได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า

"งบลงทุน" เป็นรายการที่ประมาณว่าจะจ่ายเพื่อก่อให้เกิดทรัพย์สินประจำ รวมทั้งเพื่อการขยายงานหรือการทดแทนทรัพย์สิน ซึ่งมีลักษณะเป็นสาระสำคัญ หรือการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น หรือรายจ่ายอันเห็นได้ชัดว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนมากกว่า ๑ ปี หรือรายจ่ายเพื่อซื้อกิจการหรือหุ้นของหน่วยงานอื่น

"ทรัพย์สินประจำ" ตามความในงบลงทุนนั้น หมายถึง ทรัพย์สินซึ่งโดยสภาพของทรัพย์สินมีอายุการใช้งานเกินกว่า ๑ ปี ทั้งนี้ไม่รวมอะไหล่เครื่องใช้ประจำสำนักงาน และเครื่องมือขนาดเล็ก

สำหรับเครื่องอะไหล่ไม่ถือเป็นทรัพย์สินประจำ ไม่ว่าจะมามีราคาเท่าใดแต่ถือเป็นวัสดุสิ้นเปลืองและไม่ต้องแสดงในงบลงทุนนั้นประกอบด้วย

๑. เป็นทรัพย์สินที่สำนักงานประมาณไม่ได้จัดเป็นครุภัณฑ์ในการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณและมีราคาไม่สูงกว่า ๑,๐๐๐ บาท ต่อหน่วยหรือชุด หรือ

๒. มีอายุใช้งานไม่เกินกว่า ๑ ปี

เครื่องใช้ประจำสำนักงานและเครื่องมือขนาดเล็กบางอย่าง แม้จะถือเป็นค่าใช้จ่ายแล้ว แต่ก็ยังมีสภาพใช้งานได้อีกต่อไป ฉะนั้นในเวลาสิ้นงวดบัญชีควรต้องมีการตรวจนับของเหลือและตีราคาของเหล่านั้น แล้วทำรายการโอนไปในสมุดรายวันลงบัญชีกลับเป็นทรัพย์สินปลายปี ส่วนที่แตกต่างกันนั้นจึงจะถือเป็นค่าใช้จ่าย เมื่อสิ้นงวดบัญชีใหม่ ก็ทำรายการโอนในสมุดรายวัน ลงบัญชีของเหล่านั้นกลับเป็นค่าใช้จ่ายใหม่

สำหรับการที่จะต่อเติมหรือการปรับปรุงให้ดีขึ้น (Addition to plant or Betterment and Improvement) ตามปกติเป็นค่าใช้จ่ายในงบลงทุนแต่ถ้าการต่อเติมหรือปรับปรุงแต่ละครั้งไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ควรถือเป็นค่าใช้จ่ายได้

จากคำจำกัดความและความหมายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายในงบลงทุนนั้นใช้เงินเป็นจำนวนมาก และทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจึงต้องให้มีประโยชน์มากที่สุดและเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อให้การลงทุนคุ้มค่า ฉะนั้นเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในงบลงทุนให้เป็นไปตามเป้าหมายของงานของรัฐบาลกิจและเป้าหมายของแผนพัฒนา ฯ รัฐบาลจึงได้มีมติเกี่ยวกับงบลงทุนของรัฐบาลกิจเรียกว่า "ระเบียบว่าด้วยงบลงทุนของรัฐบาลกิจ" ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า

๑. รัฐบาลกิจจะต้องจัดทำงบลงทุนเต็มตามโครงการ และงบลงทุนประจำปีตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณางบลงทุนของรัฐบาลกิจอย่างน้อย ๖๐ วัน ก่อนเริ่มงวดบัญชีใหม่ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย

- ก. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ข. ผู้แทนสำนักงานประมาณ
- ค. ผู้แทนกระทรวงการคลัง
- ง. ผู้แทนคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

เมื่อคณะกรรมการ ฯ ได้พิจารณาแล้ว จะทำความเข้าใจเห็นเสนอคณะรัฐมนตรีผ่านสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานประมาณ

การพิจารณานี้ให้เชิญผู้แทนรัฐวิสาหกิจผู้เสนอขอลงทุนมาร่วมด้วย การพิจารณาของคณะกรรมการ ๗ พิจารณางบลงทุนของรัฐวิสาหกิจนั้น ตามระเบียบจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับลงทุน

สำหรับลงทุนเพิ่มเติมระหว่างปีงบประมาณ ก็ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวข้างต้น

๒. ในการจัดทำลงทุนประจำปีนั้น รัฐวิสาหกิจจะจัดเงินสำรองไว้อยกหนึ่ง ในงบลงทุนก็ได้ เงินสำรองนี้จะนำไปใช้ได้เฉพาะในกรณีที่ขอยกเงินในงบลงทุนที่ได้รับอนุมัติไว้ต่ำกว่ารายจ่ายจริงที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้ต้องมีได้เป็นการเปลี่ยนแปลงชนิด ประเภท ของรายการให้แตกต่างไปจากรายการที่ขออนุมัติไว้ในงบลงทุน หรืออาจจัดเงินสำรองเผื่อขาดสำหรับกรณีที่จำเป็นต้องจัดหาทรัพย์สินแทนของเดิมอย่างเร่งด่วน หรือเป็นงานพิเศษที่ไม่ได้คาดไว้ โดยที่การใช้เงินสำรองนี้ผู้รับผิดชอบคือคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ซึ่งคณะกรรมการ ๗ อาจจะมีมอบหมายให้ผู้อำนวยการหรือผู้ใดก็ได้ที่รับผิดชอบในการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจเป็นผู้รับผิดชอบ

จุดประสงค์ที่ยินยอมให้จัดตั้งเงินสำรองได้นี้ เพื่อป้องกันการชุกชดักในการดำเนินงาน มิฉะนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงราคาเพิ่มขึ้นอาจจะต้องดำเนินการตามวิธีการงบประมาณคือรายงานขอเพิ่มวงเงินงบลงทุนต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งอาจทำให้ล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์

๓. สำหรับรายการลงทุนเดิมตามโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วนั้น ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงก็ให้รัฐวิสาหกิจเสนอมาในงบลงทุนประจำปีให้คณะกรรมการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณา

การเสนอขอลงทุนและการเปลี่ยนแปลงในงบลงทุนก่อนจะเสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้นจะต้องผ่านกระทรวงเจ้าสังกัดก่อน เช่น ถ้าเป็นงบลงทุนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ๗ จะต้องผ่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนการไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการประปานครหลวง ก็จะต้องผ่านรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทยก่อน และนอกจากนี้รัฐวิสาหกิจประเภทนี้ยังมีกฎหมายบัญญัติให้เสนองบลงทุนต่อคณะรัฐมนตรีด้วย โดยการเสนองบลงทุนและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไปยังสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานงบประมาณ เพื่อให้หน่วยงานทั้งสองทำความเข้าใจเห็นเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๔. การโอนเงินหรือการเพิ่มลระหว่างรายการภายในวงเงินในงบลงทุนที่ได้รับอนุมัติแล้ว ให้อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการแห่งรัฐวิสาหกิจโดยที่คงไม่เป็นการเพิ่มรายการขึ้นใหม่หรือลดรายการให้น้อยลง นอกเหนือไปจากรายการที่ได้รับอนุมัติแล้ว

"รายการ" หมายถึง รายการที่เป็นชิ้น (Item) หรือหมวด (Heading) ใหญ่ ๆ เช่นรายการยานพาหนะได้รับอนุมัติเงินรวม ๑,๒๐๐,๐๐๐.- บาท เพื่อซื้อ

๑. รถจักรยานยนต์	๑๐ คัน
๒. รถยนต์นั่ง	๑ คัน
๓. รถบรรทุก	๑๐ คัน

อาจเปลี่ยนแปลงเป็นข้อซื้อ

๑. รถจักรยานยนต์	๒ คัน
๒. รถยนต์นั่ง	๔ คัน
๓. รถบรรทุก	๒ คัน

ได้เพราะรวมอยู่ในรายการยานพาหนะด้วยกัน และภายในวงเงิน ๑,๒๐๐,๐๐๐.- บาทที่ได้รับอนุมัติไว้แล้ว

แต่ถ้าขอเปลี่ยนแปลงเป็นซื้อรถจักรยานยนต์ ๑ คัน แล้วนำเงินที่เหลือไปตั้งรายการใหม่ เช่น ขอสร้างตึกที่ทำการติดเครื่องปรับอากาศ ดังนี้แม้จะอยู่ภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติก็ไม่อนุญาตให้กระทำได้

การโอนเงินเพิ่มลระหว่างรายการ คณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจอาจมอบให้
 ผู้ว่าการหรือผู้หนึ่งผู้ใดรับผิดชอบในการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจนั้น เป็นผู้อนุมัติก็ได้ และ
 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ จะต้องรายงานให้กระทรวงเจ้าสังกัด สำนักงานคณะกรรมการ
 การพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานประมาณทราบ

(รายละเอียดงบประมาณลงทุน คู่มือในภาคผนวก ข)

๓. พระราชบัญญัติจัดตั้งรัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภค

พระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภคแต่ละแห่งที่จะกล่าวถึงนี้ จะกล่าวถึงความ
 หมายของคำที่เกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ การจัดตั้งและเงินสำรอง การกำกับและการ
 ควบคุมโดยรัฐบาล การบัญชีและการตรวจสอบ

การที่ต้องกล่าวถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งรัฐวิสาหกิจประเภทนี้ ก็เพื่อให้เข้าใจถึง
 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง และขอบเขตการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง รวมทั้ง
 ระเบียบปฏิบัติในการดำเนินงานบางประการ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดทำและการควบคุม
 งบประมาณ

ก. พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ได้จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
 ไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นรัฐวิสาหกิจที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่ในการผลิต จัดให้ได้มา
 จัดส่งหรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าและดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า แหล่งพลัง-
 งานอันได้มาจากธรรมชาติ รวมทั้งการผลิตและขายปลีกใน

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น พระราชบัญญัตินี้
 นี้จึงให้อำนาจการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ในการสร้าง ชื่อ จัดหา รับโอน จำหน่ายเช่า ให้เช่า
 ให้เช่าชื่อ ยืม ให้ยืม และดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก
 ต่าง ๆ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ รวมทั้งทรัพย์สิน ใด ๆ ค้ำย และมีอำนาจในการที่จะ

สำรวจ วางแผน ออกแบบ จัดซื้อ สร้าง เชื้อนต่าง ๆ และอุปกรณ์เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า และการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำหรือเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับไฟฟ้า สร้างโรงไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ หรือสร้างระบบไฟฟ้า ซึ่งหมายถึงสายส่ง สายจำหน่ายไฟฟ้า สถานีไฟฟ้าย่อย หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์แก่การส่งหรือจำหน่ายไฟฟ้า และการกำหนดประเภทขนาด และมาตรฐานของโรงไฟฟ้า ลานโกไฟฟ้า และสิ่งอื่นซึ่งเป็นอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้านั้น หรือโรงผลิตวัตถุดิบจากลิกไนท์ ตลอดจนเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้า และการวางนโยบาย ความคุ้มครองผลิต การส่งจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า การผลิตถ่านลิกไนท์ และวัตถุดิบจากลิกไนท์ และนอกจากนี้ยังมีอำนาจในการกั้มเงินหรือลงทุน ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน รวมทั้งมีเงินสำรองเผื่อขาดและเงินสำรองอื่นใดตามที่คณะกรรมการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เห็นสมควร

การควบคุมการดำเนินงาน นายกรัฐมนตรี เป็นผู้กำกับโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ดังนั้น นายกรัฐมนตรีหรือปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อาจจะต้องสั่งให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงานหรือยับยั้งการกระทำที่ขัดนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งการสั่งให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ปฏิบัติตามนโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรี และสั่งสืบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินงานได้

การดำเนินงานที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน จึงจะดำเนินการได้ คือ

๑. การลงทุนเพื่อขยายโครงการ เดิมหรือริเริ่มโครงการใหม่
๒. การเพิ่มทุนโดยการตีราคาทรัพย์สินใหม่
๓. การกั้มเงินเกินสิบล้านบาท
๔. การออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน
๕. การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีราคาเกินห้าแสนบาท
๖. การลงทุน
๗. การจำหน่ายทรัพย์สิน เกินหนึ่งล้านบาทจากบัญชี

งบประมาณ พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ได้กำหนดให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ จัดทำงบประมาณประจำปี โดยให้แยกออกเป็นงบลงทุนและงบทำการซึ่งงบลงทุนนั้นจะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ส่วนงบทำการให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

สำหรับรายได้ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ระบุนำรายได้ที่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ได้รับจากการดำเนินงานนั้นให้ตกเป็นของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ เพื่อนำไปใช้จ่ายดังนี้

๑. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงาน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าเสื่อมราคา บำเหน็จ บำนาญ กอทุนสงเคราะห์ หรือการสงเคราะห์อื่น เพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานและครอบครัว และโบนัส

๒. สำหรับชำระหนี้สินเท่าที่จำนวนเงินเพื่อการชำระหนี้เกินกว่าจำนวนที่จัดสรรไว้เป็นค่าเสื่อมราคา และสำหรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการจัดหาทรัพย์สินใหม่แทนทรัพย์สินเดิม

๓. จัดให้มีเงินสำรองและเป็นค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อันจำเป็นในการขยายกิจการ และการลงทุน

สำหรับรายได้ส่วนที่เหลือให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ แต่ถรรายได้มีไม่เพียงพอ สำหรับการจ่ายเงินนอกจากเงินสำรองในข้อ ๓. และการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ไม่สามารถหาเงินจากทางอื่นได้ รัฐควรจะจ่ายเงินให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ เท่าจำนวนที่ขาด

ทุกปีการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ จะต้องทำรายงานเกี่ยวกับผลงานในปีที่ล่วงมาแล้ว และ คำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการและแผนงานที่จะจัดทำ เสนอ นายกรัฐมนตรี

การบัญชี การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ จะต้องจัดวางระบบบัญชีที่เหมาะสมสำหรับกิจการ สาธารณูปโภค โดยแยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีการลงรายการรับและจ่ายเงิน สินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นอยู่ตามจริง ตามควร และตามประเภทงาน พร้อมทั้งข้อความอันเป็นที่

มาของรายการ และต้องมีการสอบบัญชีภายในเป็นประจำ นอกจากนี้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ จะต้องจัดทำงบดุล บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุนภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี คือการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ จะต้องทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของทุกปี เนื่องจากวันสิ้นปีบัญชีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ถือหลักตามปีงบประมาณ

เพื่อการควบคุมการใช้จ่ายเงินของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงกำหนดว่า คณะกรรมการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ จะต้องตั้งผู้สอบบัญชีเพื่อสอบบัญชีและรับรองบัญชีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เป็นปี ๆ ไป โดยที่ผู้สอบบัญชีต้องไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และผู้สอบบัญชีที่ได้รับแต่งตั้งนี้จะต้องทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ ภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี ทั้งนี้เพื่อเสนอต่อไปยังคณะรัฐมนตรี รวมทั้งการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ จะต้องทำรายงานประจำปี สำหรับปีที่ล่วงมาแล้ว แสดงงบดุล บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน ซึ่งได้รับรองโดยผู้สอบบัญชีแล้ว ว่าถูกต้องภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ข. พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง

การไฟฟ้านครหลวงจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวงพ.ศ. ๒๕๐๑ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการจัดให้ได้มาและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าและดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า และธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์แก่การไฟฟ้านครหลวง การดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบอยู่ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และ สมุทรปราการ

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้อำนาจการไฟฟ้านครหลวงในการสร้าง ซ่อม จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม และดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องใช้และทรัพย์สิน รวมทั้งอำนาจในการสำรวจ วางแผนงานที่จะทำใหม่ วางนโยบาย และควบคุมการผลิต พลังงานไฟฟ้าในโรงผลิตต่าง ๆ ของการไฟฟ้านครหลวง อีกทั้งอำนาจในการกำหนดอัตราราคาขายพลังงานไฟฟ้า ค่าบริการและความสะดวกต่าง ๆ และการจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีชำระราคาและค่าบริการ รวมทั้งอำนาจในการกู้ยืมเงินด้วย นอกจากนี้ยังยอมให้การไฟฟ้านครหลวงมีเงินสำรองอื่นตามแต่

คณะกรรมการของการไฟฟ้านครหลวงจะเห็นสมควร

การควบคุมการดำเนินงาน เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีอำนาจที่จะสั่งให้การไฟฟ้านครหลวงชี้แจงข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นหรือทำรายงานขึ้นก็ได้ ในกรณีที่การไฟฟ้านครหลวงจะต้องเสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีให้คณะกรรมการของการไฟฟ้านครหลวงทำเรื่อง เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี

งานที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนจึงจะดำเนินงานได้ คือ

๑. เพิ่มหรือลดทุน
๒. กุ้ยืมเงินเป็นจำนวนเกินกว่าห้าล้านบาท
๓. จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ หรือ
๔. จำหน่ายสินทรัพย์จำนวนเกินกว่าหนึ่งแสนบาทจากบัญชี เป็นศูนย์

งบประมาณ พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้การไฟฟ้านครหลวงจัดทำงบประมาณประจำปี โดยแยกเป็นงบลงทุนและงบทำการ สำหรับงบลงทุนให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ส่วนงบทำการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

สำหรับรายได้ของการไฟฟ้านครหลวง ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ระบุให้รายได้ของการไฟฟ้านครหลวงที่ได้รับจากการดำเนินงานตกเงินของการไฟฟ้านครหลวง เพื่อนำไปใช้จ่ายสำหรับ

๑. เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับรายจ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงาน รวมทั้ง คอกเบี้ย ค่าเสื่อมราคา กองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่น ๆ เพื่อสวัสดิการของผู้นับปฏิบัติงาน และครอบครัว และโบนัส
๒. การชำระหนี้สินเท่าที่จำนวนเงินเพื่อการชำระหนี้สินเกินกว่าจำนวนเงินที่จัดสรรไว้เป็นค่าเสื่อมราคา และสำหรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการจัดหาทรัพย์สินใหม่ แทนทรัพย์สินเดิม และ
๓. ที่จัดให้มีเงินสำรองเพียงพอสำหรับเป็นเงินสำรองเผื่อขาดและเป็นค่าใช้จ่าย

จ่ายส่วนใหญ่ อันจำเป็นในการขยายกิจการและการลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้น เหลือเท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ แต่ถรรายได้มีจำนวนไม่เพียงพอสำหรับรายจ่ายดังกล่าวข้างต้นนอกจากเงินสำรองในข้อ ๓. และการไฟฟ้านครหลวงไม่สามารถหาเงินจากทางอื่น รัฐควรจ่ายให้การไฟฟ้านครหลวง เท่าจำนวนที่ขาด

นอกจากนี้ยังระบุให้การไฟฟ้านครหลวงทำรายงานปีละครั้ง เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยกล่าวถึงผลงานปีที่ล่วงมาแล้วของการไฟฟ้านครหลวงและคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการและแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

การบัญชี พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดว่า การไฟฟ้านครหลวงจะต้องมีระบบบัญชี และมีการเก็บรักษาอย่างถูกต้อง โดยแยกประเภทงานตามความสำคัญมีการสอบบัญชีภายใน และมีสมุดบัญชีลงรายการรับ-จ่ายเงิน รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สิน โดยแสดงตามความเป็นจริง ตามประเภทงาน และข้อความแสดงที่มาของรายการเหล่านี้

การควบคุมทางค่านบัญชีได้ระบุให้คณะกรรมการไฟฟ้านครหลวงตั้งผู้สอบบัญชีเพื่อทำหน้าที่ผู้สอบบัญชีและรับรองบัญชีของการไฟฟ้านครหลวงเป็นปี ๆ ไป โดยให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจในการเข้าตรวจสอบสรรพสมุดบัญชี และเอกสาร หลักฐานของการไฟฟ้านครหลวงในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ เมื่อสอบบัญชีแล้ว ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานรับรองการสอบบัญชีของการไฟฟ้านครหลวงว่า งบดุลและบัญชีใดตรวจสอบถูกต้อง เป็นอยู่ตามจริง และตามที่ควร

นอกจากนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของการไฟฟ้านครหลวง เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร้องขอ

และทุกปีภายใน ๑๕๐ วัน หลังจากวันสิ้นปี การไฟฟ้านครหลวงจะต้องทำรายงานประจำปีซึ่งแสดงบัญชีงบดุล บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน พร้อมด้วยรายงานของผู้สอบบัญชี

ค. พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการผลิต จัดให้ไ้ค้มา จัดส่ง และจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า และธุรกิจอื่นที่เป็นประโยชน์แก่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคโดยค้าเน้งงานในเขตภูมิภาคซึ่งอยู่นอกเขตท้องที่การไฟฟ้านครหลวงค้าเน้งงานอยู่

เพื่อให้การค้าเน้งงานเป็นไปต้ามวัตถุประสงค์ พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีอ้านาจกระทำกรต้งๆ ภายใ้ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ และมีอ้านาจในการสร้างซื้อ จัดทำ จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ใ้ยืม และค้าเน้งการเกี่ยวกับเครื่องใช้และทรัพย์สิน รวมทั้งการสำรวจและวางแผนงานที่จะทำใหม่หรือขยายเพิ่มเติมในเขตที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีอ้านาจในการกำหนดอัตราราคาขายพลังงานไฟฟ้า ค้าบริการและความสะดวกต้งๆ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการจัดระเบียบเกี่ยวกับวิธีการชำระราคาค้าบริการและความสะดวก อี้กทั้งมีอ้านาจในการกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนค้วย และต้ามพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังยินยอมใ้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีเงินส้ารอง ซึ่งประกอบค้วย เงินส้ารองเผื่อขาด เงินส้ารองค้าเสื่อมราคา และเงินส้ารองอื่นต้ามแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

การควบคุมการค้าเน้งงาน พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดใ้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ก้ากับการโดยทั่วไป ซึ่งจะส่งใ้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคชี้แจงขอเท็จจริงแสดงความเห็นหรือทำรายงานอื่นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมก้ได้ และในกรณีใ้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะต้องทำเรื่องเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี ก้ใ้คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูภูมิภาคนำเรื่องเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน เพื่อให้รัฐมนตรีเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี

งานใ้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคต้องใ้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน จึงจะค้าเน้งงานได้ คือ

๑. เพิ่มหรือลดทุน
๒. กู้ยืมเงินครั้งหนึ่งเกินกว้าส้าล้านบาท

๓. จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์

๔. จำหน่ายสินทรัพย์จำนวนเกินกว่าหนึ่งแสนบาทจากบัญชีเป็นศูนย์

งบประมาณ พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้กำหนดให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจัดทำงบประมาณประจำปี โดยแยกเป็นงบลงทุนและงบทำการสำหรับงบลงทุนให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ส่วนงบทำการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

สำหรับรายได้ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ที่ได้รับจากการดำเนินการให้ตกเป็นของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับ

๑. รายจ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงาน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าเสื่อมราคา กองทุนสงเคราะห์ หรือการสงเคราะห์อื่น ๆ เพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานและครอบครัว และโบนัส

๒. การชำระหนี้เท่าที่จำนวนเงินเพื่อการชำระหนี้เกินกว่าจำนวนเงินที่จัดสรรไว้เป็นค่าเสื่อมราคา และสำหรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการจัดหาทรัพย์สินใหม่แทนทรัพย์สินเดิม

๓. จัดสรรให้มีเงินสำรองเพียงพอสำหรับเป็นเงินสำรองเผื่อขาดและเป็นค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อันจำเป็นในการขยายกิจการและลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

รายได้ส่วนที่เหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายดังกล่าวเหลือเท่าใดให้นำส่งรัฐ แต่ถ้ารายได้มีจำนวนไม่พอสำหรับรายจ่ายดังกล่าว ยกเว้นเงินสำรองในข้อ ๓. และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ^{ไม่ส่งมอบหนี้สินแก่คนอื่น รัฐสงวนไว้ได้} เท่าจำนวนที่ขาด

ในแต่ละปีให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทำรายงานเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับผลงานที่ล่วงมาแล้ว และคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการโครงการและแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

การบัญชี คำว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีระบบบัญชีที่ทันสมัยเกี่ยวกับกิจการไฟฟ้า มีการสอบบัญชีภายในเป็นการประจำ และมีสมุดบัญชีลงรายการใน

การรับ-จ่ายเงิน สิทธิประโยชน์ตามที่แท้จริง และตามประเภทของงาน พร้อมทั้งขอความอันเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชี เพื่อทำการรับรองบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งผู้สอบบัญชีมีอำนาจที่จะตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและ เอกสารหลักฐานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ รวมทั้งการสอบถามผู้เกี่ยวข้อง และให้ผู้สอบบัญชีทำรายงาน และชี้แจงเกี่ยวกับบุคคลและบัญชีที่ทำการตรวจสอบ

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจจะขอให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคด้วยก็ได้

ข้อกำหนดอีกประการหนึ่งก็คือ ภายใน ๑๕๐ วัน นับจากวันสิ้นปี การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะต้องทำรายงานประจำปี แสดงบัญชีซึ่งบุคคล บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน พร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชีด้วย

ง. พระราชบัญญัติการประปานครหลวง

การประปานครหลวงจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้น้ำซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา และกาผลิต จัดส่งจำหน่ายน้ำประปาในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ รวมทั้งการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์แก่การประปา

เพื่อให้การดำเนินงานของการประปานครหลวง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงให้อำนาจแก่การประปานครหลวงในการกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ และมีอำนาจในการสร้าง ซื้อ จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้อืม รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องใช้และทรัพย์สินของการประปานครหลวง นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการสำรวจ วางแผน จำหน่ายน้ำที่จะทำใหม่หรือขยายเพิ่มเติมในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ และการกำหนดอัตราค่าขายน้ำ ค่าบริการ ความสะดวกต่าง ๆ และจัดระเบียบเกี่ยวกับการชำระราคาค่าบริการ การกู้ยืมเงินหรือลงทุน และการ

ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน

ในการดำเนินงานของการประปานครหลวงนี้ การประปานครหลวงจะมีเงินสำรอง ซึ่งประกอบด้วยเงินสำรองเผื่อขาด และเงินสำรองอื่น ๆ ตามแต่คณะกรรมการของการประปานครหลวงจะเห็นสมควรก็ได้ ซึ่งการนำเงินสำรองนี้ออกใช้ต้องมีมติของคณะกรรมการที่ได้ ได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

การควบคุมการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่กำกับการโดยทั่วไป ซึ่งในการนี้จะสั่งให้ การประปานครหลวงชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือมีอำนาจในการ ยับยั้งการกระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี

การเสนอเรื่องใดก็ตามต่อคณะรัฐมนตรีให้การประปานครหลวง เสนอผ่านรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงมหาดไทย

งานที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน จึงจะดำเนินการได้ คือ

๑. เพิ่มหรือลดทุน.
๒. กุ้ยมีเงินเป็นจำนวนเกินห้าล้านบาท
๓. จำหน่ายอสังหาริมทรัพย์
๔. จำหน่ายทรัพย์สินจำนวนเกินหนึ่งแสนบาทจากบัญชีเป็นศูนย์
๕. กำหนดอัตราราคาขายน้ำประปา
๖. การออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน

งบประมาณ พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้การประปานครหลวงจัดทำงบประมาณ ประจำปี โดยแยกเป็นงบลงทุนและงบปฏิบัติการ สำหรับงบลงทุนให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ส่วนงบปฏิบัติการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

สำหรับรายได้ของการประปานครหลวงที่ได้รับจากการดำเนินงานให้ตกเป็นของ การประปานครหลวง สำหรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ค่าภาระต่าง ๆ ที่

เหมาะสม เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าเสื่อมราคา และเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่น ๆ เพื่อสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงานและครอบครัว เพื่อประโยชน์ตอบแทนแก่ประชาชน กรรมการและกรรมการ ตามที่คณะกรรมการกำหนด โบนัส เงินสำรอง และเงินลงทุนตามงบลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบ

รายได้ส่วนที่เหลือให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ แต่ถ่ารายได้มีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่าย นอกจากโบนัสและเงินสำรอง และการประปานครหลวงไม่สามารถหาเงินมาจากทางอื่น รัฐจึงจ่ายเงินให้แก่การประปานครหลวงเท่าจำนวนที่ขาด

นอกจากนี้การประปานครหลวงต้องทำรายงานปีละครั้ง เสนอคณะกรรมการโดยให้กล่าวถึงผลงานในปีที่ล่วงมาแล้ว และคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย โครงการและแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

การบัญชี พระราชบัญญัติการประปานครหลวงได้ระบุให้การประปานครหลวงวางระบบบัญชีที่ถูกต้อง แยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีการสอบบัญชีภายในเป็นประจำ และมีสมุดลงรายการ การรับ-จ่ายเงิน ทรัพย์สินและหนี้สิน ตามที่เป็นอยู่ตามจริง ตามประเภทงานพร้อมทั้งขอความอันเป็นที่มาของรายการ

การควบคุมทางด้านบัญชีได้กำหนดให้มีผู้สอบบัญชี เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองงบการเงิน โดยให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชี และเอกสารต่าง ๆ ของการประปานครหลวง รวมทั้งการสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของการประปานครหลวง นอกจากนั้นจะต้องให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีรวมทั้งการเงินของการประปานครหลวงด้วย

และภายใน ๑๘๐ วัน นับจากวันสิ้นปีบัญชี ให้การประปานครหลวงทำรายงานประจำปี แสดงบัญชีงบดุล บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน พร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี